

Andre tilstande i kattens mund

- Knækkede tænder
- Kæbebrud/knækket gane
- Kæben går af led
- Kræft i mundhulen

Dette er den femte og sidste artikel i en mindre serie om kattens sygdomme i mundhulen.

Jeg har tidligere beskrevet mundhulens anatomi, udviklingen af parodontose, resorptive læsioner og den kroniske mundhulebetændelse.

KNÆKKEDE TÆNDER

Traumatiske skader i mundhulen udgør en stor gruppe af de kattepatienter jeg ser. Oftest er der tale om knækkede tænder. Tænder der som tidligere beskrevet er ramt af resorptive læsioner er selvfølgelig mere skrøbelige, men selv helt sunde tænder ses ofte knækkede. Tit er der tale om hjørnetænder. Hjørnetanden er en lang og noget udsat tand. Den bruges til at fange byttedyr og til at slås med. Samtidig udgør den den forreste del af kæberne og rammes derfor hvis katten rammes i hovedet, som f.eks. ved fald eller påkørsler.

Når der knækker et stykke af en tand, er det afgørende om tandnerven (pulpaen) tager skade. Hvis der knækker så meget tand af, at nerven blottes, er det nødvendigt at behandle tanden. Pulpaen blottes når der knækker mere en cirka 2-3 mm af tanden (afhængigt af hvor gammel katten er). Den blottede nerve

ses som en lille rød plet der hvor tanden er knækket. Når der er gået lidt tid, dør nerven og den røde plet bliver brunlig til sort. Man véd at en blottet nerve giver kraftige tandsmerter. Alligevel udviser kattene næsten aldrig tydelige symptomer på tandpinen. Når den blottede pulpa udsættes for de normalt forekommende bakterier i mundhulen, bliver den betændt og gør ondt. I takt med at pulpaen dør, kravler mundhulens bakterier op igennem tanden og slår sig ned som en lille tandbyld ved tandrodsspidsen.

Katte kan i nogle tilfælde gå med en såddan knækket tand i lang tid, med tandpine, uden at ejeren opdager det. Hvis tandbylden udvikler sig til at angribe knoglen, kommer der ofte en hævelse og eventuelt et opbrud, der ses som et væskende sår udfor tandroden. I disse tilfælde er det som regel for sent at redde tanden og man må trække tanden ud, fjerne den betændte del af kæbeknoglen og behandle med smertestillende og

antibiotika. Opdager man en knækket tand i tide, kan man, selvom nerven er død, redde tanden ved at lave en rodbehandling. Her fjernes den døde pulpa, pulpahulen

renses op og fyldes og der laves en endelig fyldning yderst, hvor tanden var knækket.

Hvis man opdager den knækkede tand hurtigt og behandler indenfor 24-48 timer, kan man ofte redde nerven, så tanden lever videre. Man amputerer det yderste stykke af nerven og lægger en speciel fyldning på. Denne behandling kaldes en partiel pulpektomi.

KÆBEBRUD/KNÆKKET GANE

En anden ikke sjælden skade er kæbebrud. Oftest ses det i underkæbens samling (symphysis mandibulae), den forreste midtlinie mellem de to underkæbegrene, der hos katte ikke som hos mennesket er vokset helt sammen, men blot består af kraftigt bindevæv. En såddan symfysefraktur bør fikseres operativt. Der findes forskellige teknikker med ståltråd eller akryl-skiner.

Akryl-skiner bliver mere og mere udbredte til at fiksere kæbebrud, da materialerne bliver mere og mere anvendelige.

Brud på den øvrige underkæbe og overkæben fikseres også med ståltråd, akryl-skiner, skruer og plader, eller en kombination af disse.

Når katte falder ned fra højder, kan det hænde, at de slår hovedet mod jorden og derved knækker ganen i midtlinien. De får hvad der kaldes en traumatisk ganespalte. Afhængigt af hvor stor spalten er, bør den opereres, så der ikke kommer foder op i næsehulen når katten forsøger at spise. Langt de fleste katte, der opereres for en traumatisk ganespalte kommer sig fuldkomment igen.

En kat med brækket kæbeled. Munden er fikseret så katten kan spise og drikke mens kæbeledet vokser sammen

Et eksempel på kræft i mundhulen. Det kan ligne betændelse, men er i dette tilfælde kræft. Diagnosen stilles ved at tage en celleprøve fra hævelsen

Kat kommer til klinikken med skævt bid foran. Det kan være en medfødt skævhed eller kæben eller kæbeledet kan være brækket. Det må undersøges med røntgenbilleder

KÆBEN GÅR AF LED

En mere alvorlig skade er når kæbeledet går af led. Det sker oftest når katte bliver påkørt eller underslagsmål.

Den måde kattens kæbeled er bygget på, gør det vanskeligt at vurdere om kæben "kun" er gået af led, eller om der også er tale om et knoglebrud i kæbeledet. Hvis der også er et brud, er der risiko for at kæbeledet vokser fast, så katten kun kan åbne munden mindre og mindre fordi ledhovedet på underkæben og ledskaalen på overkæben gror sammen.

Når en kat har haft kæben af led, fikseres kæbeledet sædvanligvis på plads ved hjælp af en akryl-skinne, der låser kæbeledet. Da det er farligt at låse ledet med munden lukket – katten kvæles hvis den kaster op – vil man fikse kæbeledet med kattens mund åben. Dette gør at katten tit spiser selv, omend med besvær og kun blød mad den kan slikke op. Kattene accepterer normalt skinnen. Enkelte katte vil ikke spise med en skinne i munden og de må derfor fodres med en sonde, der lægges ind via huden på halsen og direkte ind i spiserøret. Mens kattene går rundt med munden åben savler de selvfølgelig meget. De skal holdes inde, mens skinnen sidder på.

KRÆFT I MUNDHULEN

Til slut bør nævnes kræft i mundhulen, som også rammer katte.

Den hyppigste form for kræft i mundhulen hos katte, er det såkaldte pladecellectarcinom (Squamøst Celle Carcinom,

SCC). SCC står for ca. 70 % af alle kræfttilfældene i mundhulen hos katte. Det er en tumorform, der i nogle tilfælde kan helbredes, men som ofte vender tilbage på samme sted igen. Behandlingen er radikal kirurgi, d.v.s. at man skærer knuden inklusive et område der ser raskt ud omkring knuden væk. Desto tidligere knuden opdages desto større chance for helbredelse.

Er der derfor en unormal hævelse i munden bør det undersøges. Hvis dyrlægen skønner, at der kunne være mistanke om en kræftform, bør det tages en vævsprøve (biopsi) som sendes til histologisk undersøgelse, så man kan få en præcis diagnose.

Fælles for de sygdomme jeg har nævnt, både i denne og tidligere artikler, er vigtigheden af at de bliver opdaget i tide. Der er altså vigtigt at holde øje med kattens mundhuler. Kattene viser stort set aldrig symptomer, men skjuler deres problemer.

Kig derfor kattene i munden mindst én gang dagligt. Og når I alligevel er derinde, så kør lige en tur rundt med tandbørsten.

Specialdyrlæge Jens Ruhnu

Danmarks eneste specialklinik

TandDyreklinikken er Danmarks eneste specialklinik for tandbehandling på dyr.

Vi modtager hunde, katte og mindre husdyr til behandling på tænder og i mundhulen.

Man kan kontakte os direkte eller blive henvist via sin sædvanlige dyrlæge. Vi modtager henvisninger fra dyrlæger over hele landet og fra Sverige.

TandDyreklinikken foretager alle behandlinger i mundhulen, fra rutinemæssige tandrensninger til større kirurgiske indgreb som ved kæbebrud eller svulster i munden.

Giv din kat et strålende "smil"

TandDyreklinikken
Måløv Værkstedby 99
2760 Måløv
Tlf. 44 66 20 40
www.tanddyreklinikken.dk

